176-178 Tinjauan Keseluruhan
178-184 Hala Tuju Dasar Tahun 2004
182 *Rencana: Rangka Kerja Tadbir Urus Syariah Bagi Institusi Kewangan Islam*
184-185 Penyeliaan Sistem Perbankan Islam
185-193 Prestasi Sistem Perbankan Islam

Sistem Kewangan Islam

Sistem Kewangan Islam

TINJAUAN KESELURUHAN

Tahun 2004 mencatat peristiwa penting sekali lagi dalam perkembangan selama dua dekad perbankan dan kewangan Islam dalam sistem perbankan Malaysia. Liberalisasi kewangan sektor perbankan Islam telah dipercepat dari tahun 2007 ke tahun 2004 dengan pengeluaran tiga lesen perbankan Islam baru di bawah Akta Bank Islam 1983 (ABI) kepada institusi-institusi kewangan Islam dari Timur Tengah.

kian berkembang serta menerokai pasaran baru di Malaysia dan serantau, di samping merangsang persaingan sihat yang diperlukan bagi meningkatkan industri ke tahap dinamisme baru.

Kehadiran peserta-peserta asing ini juga akan mempercepat integrasi global bagi sistem perbankan Islam tempatan. Pertukaran pengetahuan dan kepakaran akan menjalinkan hubungan ekonomi dan kewangan yang lebih erat di antara Malaysia dengan

Langkah mempercepat program liberalisasi tersebut berikutan perkembangan pesat dan prestasi mantap industri perbankan Islam sejak beberapa tahun yang lepas.

Langkah mempercepat program liberalisasi tersebut berikutan perkembangan pesat dan prestasi mantap industri perbankan Islam sejak beberapa tahun yang lepas. Semenjak tahun 2000, aset industri perbankan Islam berkembang pada kadar purata 19% setahun. Pada akhir tahun 2004, jumlah aset sektor perbankan Islam meningkat kepada RM94.6 bilion, iaitu 10.5% daripada jumlah aset sistem perbankan. Bahagian pasaran bagi deposit dan pembiayaan secara Islam juga mencatat peningkatan dengan masing-masing merangkumi 11.2% dan 11.3% daripada jumlah deposit dan pembiayaan sektor perbankan.

Kemasukan institusi perbankan Islam asing baru adalah selaras dengan syor Pelan Induk Sektor Kewangan (PISK) dalam usaha menjadikan Malaysia pusat kewangan Islam antarabangsa. Peserta-peserta baru yang mempunyai kemampuan dan kekuatan tersendiri berpeluang menyertai industri perbankan Islam yang rantau Timur Tengah, di samping mempertingkatkan tahap penyeragaman dalam aspek pentafsiran dan pemahaman Syariah. Selain itu, ia juga akan merangsang perdagangan antarabangsa dan aliran pelaburan yang lebih tinggi.

Pada tahun 2004, Bank Negara Malaysia terus memberi tumpuan ke arah mengukuhkan pembangunan infrastruktur sistem perbankan Islam, termasuk mempertingkatkan struktur keinstitusian dan pembangunan sumber manusia.

- Seiring dengan perkembangan industri perbankan Islam yang memasuki peringkat yang lebih matang, struktur keinstitusian 'jendela' dikaji semula bagi memperkukuh dan mempertingkatkan pembangunan industri perbankan Islam tempatan menerusi satu struktur keinstitusian baru. Kumpulan perbankan domestik dan bank-bank asing yang menyertai Skim Perbankan Islam (SPI) digalakkan untuk

Graf 6.1
Bahagian Pasaran Deposit dan Pembiayaan pada akhir 2004

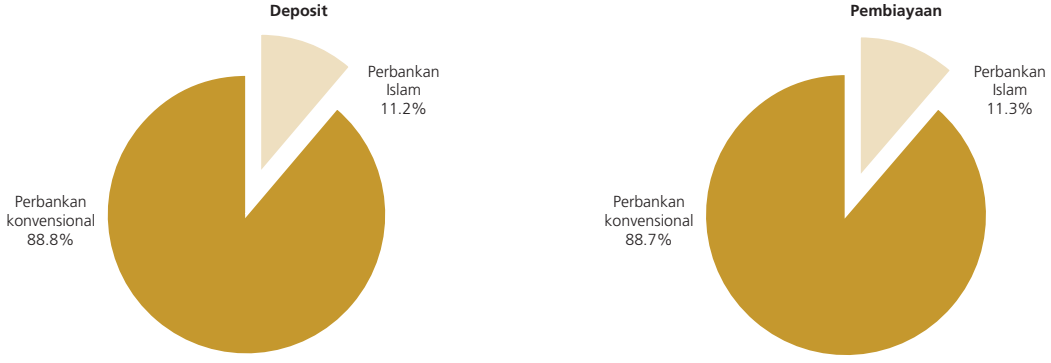

menubuhkan subsidiari Islam (SI) yang seterusnya akan dilesenkan sebagai bank-bank Islam di bawah ABI. Prinsip utama yang mendokong penubuhan SI adalah untuk memperkukuh struktur keinstitusian operasi perniagaan perbankan Islam bagi memberi fokus yang lebih strategik di samping memanfaatkan sepenuhnya sinergi infrastruktur operasi perbankan konvensional, termasuk penawaran kepelbagaian produk dan perkhidmatan perbankan Islam di cawangan-cawangan bank perdagangan konvensional sedia ada. Untuk tujuan ini, Bank Negara Malaysia telah meluluskan permohonan lima kumpulan perbankan domestik iaitu empat kumpulan perbankan SPI dan sebuah bank bukan SPI untuk menubuhkan SI di bawah ABI untuk menjalankan perniagaan perbankan Islam. Setakat ini, satu kumpulan perbankan telah melancarkan subsidiari Islamnya.

- Dari segi struktur pengawalseliaan dan kehematan, usaha ditumpukan ke arah mengukuhkan tadbir urus korporat bank-bank Islam melalui penerbitan garis panduan bagi meningkatkan keberkesanan lembaga pengarah. Keperluan penzahiran kewangan dipertingkatkan sejajar dengan piawai perakaunan antarabangsa bagi mematuhi tahap ketelusan yang lebih tinggi. Rangka kerja kadar pulangan diperkukuh untuk memberikan fleksibiliti kepada pihak bank dalam menguruskan portfolio mereka supaya lebih berdaya saing di samping menyelaraskan operasi perniagaan mereka sejajar dengan trend dan prospek pasaran.

- Seiring dengan perkembangan sistem perbankan konvensional, institusi perbankan Islam juga dikehendaki membuat persediaan mengguna pakai pendekatan pelaksanaan Basel II. Dalam menerima pakai sama ada Kaedah Terpiawai *(Standardised Approach)* bagi risiko kredit atau Kaedah Berasaskan Penarafan Dalaman *(Internal Ratings Based Approach)* di bawah persetujuan modal baru, rangka kerja pengurusan dan amalan risiko yang mapan dan kukuh akan sentiasa dipertingkatkan bersandarkan amalan industri terbaik. Ini akan memberi peluang kepada institusi perbankan Islam untuk mengoptimumkan modal ekonomi dan pengawalseliaan.

- Tadbir urus Syariah dalam sistem perbankan Islam turut diperkukuh berikutan perluasan skop peranan dan fungsi Majlis Penasihat Syariah Bank Negara Malaysia. Peranan badan penasihat Syariah utama di Bank Negara Malaysia terus diperkemas menerusi rangka kerja jawatankuasa Syariah bagi industri perbankan Islam yang baru diperkenalkan, dengan fungsi dan tugas jawatankuasa Syariah diperjelas dan diselaraskan.

- Pindaan kepada undang-undang percukaian untuk memberi layanan cukai yang sama rata kepada produk dan perkhidmatan perbankan Islam dan konvensional akan mewujudkan rejim cukai yang lebih kondusif bagi industri perbankan Islam.

Landskap sistem kewangan Islam di Malaysia bersedia untuk memacu perkembangan seterusnya yang dilihat amat berpotensi dan mempunyai prospek yang luas bagi pertumbuhan masa hadapan, terutamanya untuk menjadikan Malaysia pusat kewangan Islam yang ulung di kalangan komuniti kewangan antarabangsa.

- Inovasi produk terus dimajukan dalam lingkungan rangka kerja Syariah. Rangkaian produk yang lebih pelbagai termasuk mekanisme kadar boleh ubah dan mekanisme berasaskan ekuiti semakin banyak ditawarkan. Bagi mengurangkan risiko mudah tunai ekoran ketaktentuan pasaran, institusi perbankan Islam mula memperkenalkan pembiayaan kadar boleh ubah bagi tempoh jangka panjang. Melalui penggunaan mekanisme rebat berkala, kadar keuntungan efektif pembiayaan boleh disemak semula supaya dapat menyamai kadar tanda aras semasa pasaran dan seterusnya mengurangkan sebarang ketakpadanan pendanaan. Bagi mengukuhkan rangka kerja pengurusan risiko, satu mekanisme swap kadar keuntungan berlandaskan prinsip Islam akan diperkenalkan bagi membolehkan komitmen kontrak pembiayaan berkadar tetap ditukarkan dengan komitmen kontrak pembiayaan lain yang berkadar boleh ubah, dan sebaliknya.

- Dalam aspek pembangunan sumber manusia dan kesedaran pengguna, usaha berterusan dijalankan sepanjang tahun melalui pelbagai seminar, bengkel, pameran dan aktiviti-aktiviti promosi yang lain. Sejajar dengan perkembangan industri perbankan Islam dan bagi memenuhi permintaan tenaga manusia yang kian meningkat berikutan

pembangunan keinstitusian yang pesat, program pembangunan sumber manusia sedang disusun secara kolektif oleh sektor awam dan swasta bagi melahirkan lebih ramai pakar dan profesional dalam bidang perbankan dan kewangan Islam.

Berasaskan perkembangan pesat ini, landskap sistem kewangan Islam di Malaysia bersedia untuk memacu perkembangan seterusnya yang dilihat amat berpotensi dan mempunyai prospek yang luas bagi pertumbuhan masa hadapan, terutamanya untuk menjadikan Malaysia pusat kewangan Islam yang ulung di kalangan komuniti kewangan antarabangsa.

HALA TUJU DASAR TAHUN 2004

Fokus utama dasar bagi sektor kewangan Islam pada tahun 2004 adalah untuk terus memperkukuh sistem kewangan Islam sebagai satu komponen penting dalam sistem kewangan Malaysia. Teras kepada dasar ini ditumpukan pada pengukuhan struktur keinstitusian, rangka kerja pengawalseliaan dan kehematan, infrastruktur Syariah dan perundangan, pembangunan produk dan pasaran serta pembangunan sumber manusia dan pendidikan pengguna.

peserta dalam landskap kewangan Islam. Kehadiran bank Islam asing di Malaysia dijangka meningkatkan potensi bagi penerokaan peluang-peluang pertumbuhan baru serta meningkatkan prestasi dan pembangunan keseluruhan sistem kewangan Islam.

- Satu langkah strategik yang dilaksanakan pada tahun 2004 ialah inisiatif beberapa kumpulan perbankan konvensional yang menyertai Skim Perbankan Islam (SPI) untuk mentransformasikan struktur keinstitusian perbankan Islam sedia ada daripada struktur jendela kepada struktur 'subsidiari Islam' (SI) dalam kumpulan perbankan masing-masing. Langkah strategik ini adalah selaras dengan syor Pelan Induk Sektor Kewangan (PISK) bagi memperkukuh struktur keinstitusian institusi perbankan yang menyertai SPI. Dari segi perundangan, langkah ini akan menjadikan perniagaan perbankan Islam kumpulan perbankan konvensional dilesenkan di bawah undang-undang perbankan Islam. Dalam hubungan ini, Bank Negara Malaysia telah meluluskan permohonan lima kumpulan perbankan tempatan bagi menubuhkan SI di bawah entiti bank perdagangan masing-masing bagi menjalankan perniagaan perbankan Islam di bawah ABI. Penubuhan SI oleh kumpulan perbankan tempatan melibatkan pengasingan dan pemindahan portfolio perbankan Islam sedia ada di institusi perbankan konvensional kepada SI. SI tersebut akan ditubuhkan sebagai subsidiari milik penuh bank perdagangan. Walau bagaimanapun, sebarang pemindahan pegangan saham dalam SI kepada pelabur-pelabur tempatan atau asing tertakluk kepada syarat SI kekal sebagai subsidiari bank perdagangan dengan pegangan ekuiti minimum sebanyak 51%.

Penubuhan SI mewujudkan struktur keinstitusian yang lebih responsif kepada perkembangan infrastruktur pengawalseliaan kewangan Islam pada masa hadapan dan seterusnya memperkukuh rejim kehematan dan penyeliaan sistem perbankan Islam. Struktur baru ini berkemampuan untuk memelihara integriti sistem dan operasi perbankan Islam selaras dengan kehendak Syariah. Antara perkembangan berkaitan termasuk penggubalan piawai pengawalseliaan berhemat bagi operasi

Teras kepada dasar ini ditumpukan pada pengukuhan struktur keinstitusian, rangka kerja pengawalseliaan dan kehematan, infrastruktur Syariah dan perundangan, pembangunan produk dan pasaran serta pembangunan sumber manusia dan pendidikan pengguna.

Memperkukuh Infrastruktur Kewangan Keinstitusian

Pembangunan Keinstitusian

Pengukuhan infrastruktur kewangan adalah prasyarat penting dalam pembangunan satu sistem perbankan Islam yang dinamik dan progresif. Beberapa inisiatif penting telah dilaksanakan pada tahun 2004 bertujuan memajukan infrastruktur kewangan keinstitusian sistem perbankan Islam.

- Bank Negara Malaysia meluluskan pengeluaran lesen perbankan Islam di bawah Akta Bank Islam 1983 (ABI) kepada tiga institusi kewangan Islam asing yang ulung dari Timur Tengah, iaitu Kuwait Finance House, Al-Rajhi Banking & Investment Corporation dan satu konsortium institusi kewangan Islam yang terdiri daripada Qatar Islamic Bank, RUSD Investment Bank Inc. dan Global Investment House. Pengeluaran lesen perbankan Islam kepada peserta asing adalah sebahagian daripada strategi bagi meningkatkan kepelbagaian

perbankan Islam yang bakal dikeluarkan oleh Lembaga Perkhidmatan Kewangan Islam (LPKI), siri piawaian perakaunan bagi perniagaan kewangan Islam oleh Lembaga Piawaian Perakaunan Malaysia dan Skim Insurans Deposit. Menerusi penubuhan SI, institusi perbankan Islam akan dapat memberikan komitmen dan fokus strategik yang lebih terarah berbanding pengurusan jendela bagi memajukan satu sistem perbankan Islam yang cekap.

Antara ciri-ciri SI termasuk:

- Dana modal minimum sebanyak RM50 juta atau jumlah dana modal perbankan Islam institusi perbankan konvensional yang mematuhi keperluan nisbah modal berwajaran risiko minimum sebanyak 8%, yang mana lebih tinggi;

- Ahli lembaga pengarah yang bebas dan ketua pegawai eksekutif dan pasukan pengurusan yang tersendiri; dan

- Fleksibiliti untuk mengguna pakai sepenuhnya infrastruktur institusi perbankan konvensional sedia ada dalam kumpulan perbankan, termasuk rangkaian cawangan dan perkhidmatan sokongan. Ini mampu memperkukuh struktur keinstitusian perniagaan perbankan Islam di samping mengekalkan sinergi dalam kumpulan perbankan, sejajar dengan matlamat bagi meningkatkan daya saing institusi perbankan Islam dengan memaksimumkan sinergi kumpulan dan kecekapan kos.

Penguruskan Risiko

Institusi perbankan Islam terus memberi penekanan pada rangka kerja pengurusan risiko, iaitu satu prasyarat penting dalam pembangunan infrastruktur keinstitusian kewangan yang teguh.

- Pada bulan November 2004, satu semakan semula dijalankan ke atas mekanisme pembiayaan kadar boleh ubah berasaskan konsep *bai' bithaman ajil* (jualan dengan harga tertangguh) bertujuan untuk mempertingkatkan kecekapan penentuan harga bagi pembiayaan ini. Dengan semakan semula ini, spread keuntungan maksimum pembiayaan sebanyak 2.5 mata peratusan melebihi kadar pinjaman asas (BLR), yang menjadi sandaran bagi menentukan kadar keuntungan efektif dimansuhkan. Selain itu, institusi perbankan Islam tidak perlu lagi mendapatkan kelulusan Bank Negara Malaysia sekiranya institusi perbankan Islam berhasrat menaikkan kadar keuntungan siling melebihi empat mata peratusan di atas BLR. Sehubungan ini, institusi perbankan Islam dibenarkan untuk menentukan kadar keuntungan siling yang munasabah dengan mengambil kira keupayaan institusi tersebut dalam pengurusan risiko dan juga situasi pasaran. Walau bagaimanapun, institusi perbankan Islam perlu menyertakan maklumat mengenai mekanisme dan tanda aras yang diguna pakai bagi memperoleh kadar keuntungan efektif dalam dokumen perjanjian pembiayaan dan surat tawaran.

Memperkukuh Rangka Kerja Pengawalseliaan, Kehematan dan Operasi

Bagi memastikan sistem perbankan Islam berfungsi dengan berkesan, pelbagai usaha dijalankan bagi memantapkan rangka kerja pengawalseliaan, kehematan dan operasi.

Penubuhan SI mewujudkan struktur keinstitusian yang lebih responsif kepada perkembangan infrastruktur pengawalseliaan kewangan Islam pada masa hadapan dan seterusnya memperkukuh rejim kehematan dan penyeliaan sistem perbankan Islam.

Pengawalseliaan

- Bagi mempertingkatkan tadbir urus korporat bank-bank Islam, Garis Panduan Jawatan Pengarah bagi Bank-bank Islam atau GP1-i (Garis Panduan) dikeluarkan pada bulan Mac 2004. Garis panduan ini bertujuan memperkukuh keberkesanan lembaga pengarah yang bertanggungjawab sepenuhnya dalam pengurusan sesebuah bank Islam. Garis panduan ini menggariskan tugas dan tanggungjawab lembaga pengarah, pelantikan dan pelantikan semula pengarah dan ketua eksekutif, jawatan pengarah dalam perbadanan lain dan komposisi lembaga pengarah. Selain itu, bank-bank Islam juga dikehendaki menubuhkan Jawatankuasa Audit dan jawatankuasa lembaga lain yang terdiri daripada Jawatankuasa Penamaan, Jawatankuasa Ganjaran dan Jawatankuasa Pengurusan Risiko.

- Garis Panduan Laporan Kewangan bagi Institusi Berlesen atau BNM/GP8 yang dikeluarkan pada bulan Oktober 2004 kepada institusi kewangan

turut memperkenalkan beberapa keperluan baru bagi laporan kewangan operasi perbankan Islam institusi SPI. Antaranya ialah institusi SPI perlu menzahirkan penyata arah aliran tunai dan penyata perubahan ekuiti selain penyata imbangan dan penyata pendapatan. Garis panduan ini juga menggariskan keperluan bagi memaklumkan peranan dan tugas jawatankuasa penasihat Syariah, kewajipan membayar zakat, dasar rizab penyamaan keuntungan dan klasifikasi deposit kepada dua kategori, iaitu deposit *mudharabah* dan deposit bukan *mudharabah*. Keperluan-keperluan di atas diperkenalkan bagi mencerminkan keadaan dan risiko yang berkaitan dengan operasi perbankan Islam. Keperluan penzahiran minimum di atas perlu dipatuhi bermula tahun kewangan Januari 2005.

Kehematan

- Rangka Kerja Kadar Pulangan yang disemak semula dikeluarkan kepada industri perbankan Islam pada bulan Ogos 2004 bagi memberi fleksibiliti yang lebih meluas kepada institusi perbankan Islam dalam pengurusan kadar pulangan dan meningkatkan kecekapan dan kapasiti operasi portfolio perniagaan mereka. Dalam semakan semula ini, institusi perbankan Islam boleh menawarkan kepelbagaian dalam nisbah perkongsian untung, kewajipan mengasingkan deposit *mudharabah* dan bukan *mudharabah*, kewajipan mengklasifikasikan dana kepada dana terhad atau dana tidak terhad dan kelonggaran dalam menetapkan wajaran bagi setiap jenis deposit. Institusi perbankan Islam juga dikehendaki mempamerkan nisbah perkongsian untung dan kadar pulangan bagi setiap jenis deposit dan juga tempoh efektif kadar pulangan itu. Rangka kerja ini berkuat kuasa mulai 1 Oktober 2004.

- Selaras dengan pelaksanaan Rangka Kerja Kecukupan Modal Risiko Pasaran oleh institusi perbankan konvensional, rangka kerja yang serupa bagi bank-bank Islam dikeluarkan pada bulan September 2004. Rangka kerja ini menggariskan pendekatan yang ditetapkan oleh Bank Negara Malaysia dalam menentukan paras modal yang diperlukan oleh bank-bank Islam bagi menampung risiko pasaran. Risiko pasaran ditakrifkan sebagai risiko kerugian dalam dan luar penyata imbangan berikutan pergerakan dalam harga pasaran. Bank-bank Islam dikehendaki melaksanakan rangka kerja ini sebagai langkah percubaan mulai bulan September 2004 dengan pematuhan sepenuhnya mulai 1 April 2005.

- Berikutan pendekatan dua fasa dalam pelaksanaan Basel II bagi bank konvensional, Bank Negara Malaysia turut mengeluarkan satu pekeliling berkenaan pendekatan yang sama pada bulan September 2004 kepada bank-bank Islam. Bank-bank Islam diberi pilihan sama ada mematuhi Kaedah Terpiawai *(Standardised Approach)* bagi risiko kredit pada tahun 2008 atau terus berpindah kepada Kaedah Berasaskan Penarafan Dalaman *(Internal Ratings Based Approach)* pada tahun 2010. Bank-bank Islam juga dikehendaki mengkaji jurang perbezaan, kesan dan analisis kos dan faedah, rancangan pelaksanaan, jadual masa dan bajet, kajian dan kerja-kerja analisis, serta menggariskan peranan dan tanggungjawab lembaga pengarah dan pihak pengurusan dalam pelaksanaan Basel II. Keperluan-keperluan ini akan membantu Bank Negara Malaysia memantau kemajuan yang dicapai oleh bank-bank Islam dalam mematuhi keperluan Basel II dan seterusnya dapat dijadikan landasan bagi bank-bank Islam mematuhi piawai kecukupan modal bagi institusi perbankan Islam yang bakal dikeluarkan oleh LPKI pada tahun 2005.

Operasi

- Berkuat kuasa 12 Oktober 2004, deposit pelaburan bertempoh matang kurang daripada sebulan hanya boleh ditawarkan oleh bank-bank Islam dan syarikat diskaun. Sehubungan ini, institusi perbankan yang terlibat dalam Skim Perbankan Islam (bank perdagangan, syarikat kewangan dan bank saudagar) tidak lagi dibenarkan menawarkan deposit pelaburan itu kecuali menerusi perjanjian jual dan beli balik.

- Sejajar dengan usaha memantapkan operasi perbankan Islam dan menyeragamkan amalan industri perbankan, Bank Negara Malaysia memperkenalkan dasar berhubung perlindungan takaful bagi pembiayaan-i (pembiayaan Islam) pada bulan Oktober 2004. Semua institusi perbankan Islam dikehendaki menawarkan pelan takaful sebagai pilihan pertama kepada pelanggan bagi pembiayaan secara Islam yang memerlukan perlindungan. Walau bagaimanapun, sekiranya kos perlindungan, iaitu caruman atau premium, dimasukkan dalam pakej pembiayaan, institusi perbankan Islam wajib menawarkan pelan takaful sahaja.

- Bagi meningkatkan kecekapan dalam mengemukakan permohonan kelulusan produk baru dan penyelenggaraan pangkalan data bagi

semua produk perbankan Islam yang ditawarkan oleh institusi perbankan Islam, Bank Negara Malaysia sedang membangunkan sistem dalam talian, iaitu 'Product Approval and Repository System' (PARS). Pelaksanaan PARS mampu mempercepat pemprosesan permohonan kelulusan produk baru kerana PARS menyediakan kemudahan permohonan dan penyerahan dokumen secara dalam talian. Sistem ini juga memberi kemudahan pemantauan aliran kerja bagi pemprosesan permohonan, dan berkeupayaan memberi maklumat produk terkini yang disimpan dalam sistem. Projek ini dijangka selesai pada tahun 2005.

Memperkukuh Infrastruktur Syariah dan Undang-undang

Rangka kerja Syariah yang berkesan dan kondusif yang dijalin dengan sistem perundangan yang mantap merupakan elemen penting bagi kemajuan sebuah sistem perbankan Islam yang komprehensif. Bank Negara Malaysia terus mempertingkatkan dan memperkemas rangka kerja Syariah dan sistem perundangan supaya selari dengan perkembangan semasa industri perbankan Islam.

- Bank Negara Malaysia telah mengeluarkan Garis Panduan Tadbir Urus Jawatankuasa Syariah Bagi Institusi Kewangan Islam pada bulan Disember 2004 bagi menyelaraskan fungsi dan peranan jawatankuasa Syariah di institusi kewangan Islam.

- Berikutan penubuhan Majlis Penasihat Syariah (MPS) Bank Negara Malaysia di bawah Akta Bank Negara Malaysia 1958, Badan Kehakiman Malaysia dan Pusat Penimbang Tara Serantau Kuala Lumpur kini boleh merujuk kepada MPS sebarang kes pertikaian yang melibatkan isu Syariah dalam perbankan dan kewangan Islam. Sebagai badan rujukan dan penasihat kepada Bank Negara Malaysia mengenai isu Syariah, MPS juga bertanggungjawab mengesahkan produk perbankan Islam dan takaful bagi memastikan ia mematuhi prinsip Syariah.

- Sepanjang tahun 2004, MPS telah bermesyuarat sebanyak enam kali. Antara keputusan penting yang dibuat oleh MPS adalah seperti berikut: -

  - Meluluskan mekanisme bon secara Islam berdasarkan *bai' bithaman ajil* untuk digunakan oleh perbadanan cagaran nasional bagi membeli aset pembiayaan daripada institusi kewangan Islam. Instrumen baru ini adalah instrumen pelaburan alternatif yang ditawarkan kepada pelabur dan peserta pasaran yang mengutamakan pulangan tetap bagi pelaburan mereka. MPS juga telah meluluskan kaedah pembidaan bagi instrumen ini sama ada berdasarkan harga atau kadar pulangan. Kaedah bagi menentukan kadar pulangan kepada pelabur yang berjaya juga boleh ditentukan berdasarkan sama ada pada harga bidaan atau kadar keuntungan yang dibida atau purata berwajaran bagi kadar keuntungan yang dibida.

  - Pembiayaan secara Islam yang memasukkan kos perlindungan sebagai sebahagian daripada pakej pembiayaan perlu dilindungi oleh takaful. Ini bertujuan mengelakkan penglibatan institusi kewangan Islam dalam sebarang urus niaga yang tidak mematuhi prinsip Syariah. Walau bagaimanapun, MPS berpendapat bahawa sekiranya kos perlindungan tidak dimasukkan sebagai sebahagian daripada pakej pembiayaan, institusi kewangan Islam perlu menawarkan takaful sebagai pilihan pertama kepada pelanggan.

  - Kelulusan secara prinsip mengenai urus niaga swap kadar keuntungan berdasarkan peraturan jual dan beli balik diberikan kepada sebuah bank saudagar SPI. Swap kadar keuntungan yang dicadangkan ini ialah pengaturan yang melibatkan satu pihak menukar obligasi kadar keuntungan tetap bagi asetnya dengan obligasi kadar keuntungan boleh ubah bagi aset pihak rakan niaga, atau sebaliknya. Salah satu daripada rasional mekanisme ini adalah untuk membolehkan institusi kewangan Islam memadankan pelaburan atau pembiayaan kadar tetap jangka panjang dengan kadar pendanaan boleh ubah jangka pendek bagi mengurangkan pendedahan pada risiko pasaran.

- Pada tahun 2004, Jawatankuasa Kajian Semula Undang-undang yang ditubuhkan oleh Bank Negara Malaysia pada bulan Jun 2003 mengkaji semula undang-undang percukaian dan duti setem yang kini diguna pakai bagi urus niaga perbankan dan kewangan Islam, dan mengemukakan beberapa cadangan kepada pihak Kerajaan. Selaras dengan cadangan ini, Kerajaan mengumumkan dasar percukaian sama rata bagi perbankan dan kewangan Islam dalam Bajet 2005 bagi memastikan layanan cukai yang sama rata ke atas urus niaga perbankan dan kewangan Islam berbanding urus niaga perbankan konvensional. Di bawah rangka kerja cukai yang sama rata ini, Lembaga Hasil Dalam Negeri (LHDN) mengecualikan duti setem

Rangka Kerja Tadbir Urus Syariah Bagi Institusi Kewangan Islam

Pelan Induk Sektor Kewangan bagi perbankan Islam dan takaful memberi penekanan kepada peri pentingnya satu rangka kerja Syariah yang berkesan dalam pembangunan perbankan Islam dan takaful. Rangka kerja Syariah ini dapat memastikan keselarasan dan keseragaman pentafsiran Syariah yang akan memperkukuh pengawalseliaan dan tadbir urus industri kewangan Islam. Menyedari hakikat ini, Bank Negara Malaysia mengeluarkan Garis Panduan Tadbir Urus Jawatankuasa Syariah Bagi Institusi Kewangan Islam pada bulan Disember 2004, bertujuan untuk mewujudkan kesepakatan dalam keputusan-keputusan Syariah, di samping memperbanyak bilangan ahli Syariah yang berkebolehan dalam perbankan Islam dan takaful.

Sebelum garis panduan ini dikeluarkan, terdapat pelbagai badan Syariah ditubuhkan di bawah beberapa rangka kerja perundangan yang berbeza. Misalnya, di bawah Akta Bank Islam 1983, sesebuah bank Islam dikehendaki menubuhkan badan penasihat Syariah, manakala pengendali takaful dikehendaki menubuhkan Majlis Pengawasan Syariah di bawah Akta Takaful 1984. Institusi kewangan di bawah Akta Bank dan Institusi-institusi Kewangan 1989 yang menyertai Skim Perbankan Islam (SPI) dikehendaki melantik sekurang-kurangnya seorang penasihat Syariah, manakala institusi kewangan di bawah Akta Institusi Kewangan Pembangunan 2002 melantik badan Syariah atas inisiatif mereka sendiri. Badan-badan Syariah ini tidak dikawal selia dengan sepenuhnya dan beroperasi secara berasingan serta bebas daripada Majlis Penasihat Syariah (MPS) yang ditubuhkan oleh Bank Negara Malaysia. Badan-badan Syariah ini perlu dikawal selia untuk mengelakkan percanggahan dalam pentafsiran Syariah bagi perkara yang sama dan menghapuskan kekeliruan di kalangan masyarakat. Amalan semasa yang membenarkan individu yang sama menganggotai badan-badan Syariah di institusi kewangan Islam perlu dinilai semula dari segi tadbir urus korporat, terutamanya dari segi peruntukan kerahsiaan.

Bagi menangani isu ini, Bank Negara Malaysia telah meminda Akta Bank Negara Malaysia 1958 pada tahun 2003 bagi mempertingkatkan peranan dan fungsi MPS Bank Negara Malaysia. MPS telah diberi pengiktirafan sebagai badan berkuasa tunggal berhubung isu-isu Syariah dalam perbankan Islam, takaful dan kewangan Islam. Kuasa MPS merangkumi kesemua institusi kewangan di bawah pengawalseliaan Bank Negara Malaysia. Satu lagi aspek penting berhubung dengan perkara ini ialah persetujuan Badan Kehakiman Malaysia untuk merujuk kepada MPS berhubung kes-kes pertikaian yang melibatkan isu-isu Syariah dalam perbankan dan kewangan Islam. Oleh itu, bagi memelihara kewibawaannya, ahli MPS Bank Negara Malaysia tidak dibenarkan menganggotai sebarang jawatankuasa Syariah institusi-institusi kewangan.

Berikutan penubuhan MPS Bank Negara Malaysia, garis panduan bagi mengukuhkan jawatankuasa Syariah di institusi kewangan Islam dikeluarkan pada bulan Disember 2004. Garis panduan ini yang akan berkuat kuasa pada 1 April 2005 menggariskan peraturan, pengawalan dan tatacara penubuhan jawatankuasa Syariah, peranan, skop tugas dan tanggungjawab jawatankuasa itu serta hubungan dan aturan kerja antara jawatankuasa berkenaan dengan MPS Bank Negara Malaysia. Semua bank Islam, institusi perbankan yang menyertai SPI, pengendali takaful dan institusi kewangan pembangunan yang menawarkan kemudahan perbankan Islam diwajibkan menubuhkan jawatankuasa Syariah. Bank SPI dibenarkan untuk menubuhkan jawatankuasa Syariah dalam kumpulan perbankan masing-masing, manakala pengendali takaful dikehendaki menubuhkan jawatankuasa Syariahnya sendiri seperti yang ditetapkan oleh undang-undang.

Antara tugas dan tanggungjawab jawatankuasa tersebut adalah untuk menasihati lembaga pengarah mengenai hal-hal Syariah dan memastikan operasi perniagaan bank berkenaan mematuhi prinsip Syariah pada setiap masa, mengesahkan Manual Pematuhan Syariah dan meluluskan serta mengesahkan dokumentasi berkaitan. Jawatankuasa itu juga dikehendaki memberikan ulasan atau keputusan Syariah secara bertulis bagi tujuan rekod dan rujukan.

Bagi memastikan tugas jawatankuasa Syariah ini berjalan lancar, setiap institusi kewangan Islam bertanggungjawab membantu jawatankuasa ini dalam pelaksanaan tugasnya. Institusi kewangan Islam dikehendaki merujuk semua isu Syariah kepada jawatankuasa ini bagi mendapatkan nasihat dan seterusnya mengguna pakai nasihat yang berkaitan. Institusi kewangan Islam juga dikehendaki memastikan dokumentasi produk yang mengandungi isu Syariah dilulus dan disahkan oleh jawatankuasa Syariah, membenarkan jawatankuasa meneliti semua rekod yang berkaitan, urus niaga, buku panduan atau maklumat lain yang berkaitan supaya ahli jawatankuasa Syariah dapat menjalankan tugas mereka dengan berkesan. Di samping itu, institusi kewangan Islam juga perlu menyediakan sumber yang mencukupi, khidmat rundingan pakar bebas, bahan rujukan dan latihan.

Seseorang individu hanya dibenarkan menjadi ahli bagi satu jawatankuasa Syariah bagi setiap industri. Sekiranya beliau menjadi ahli jawatankuasa Syariah bagi sebuah institusi perbankan Islam, beliau tidak dibenarkan menganggotai jawatankuasa Syariah institusi lain dalam industri yang sama, tetapi dibenarkan menganggotai jawatankuasa Syariah syarikat takaful. Sesebuah syarikat atau institusi tidak dibenarkan lagi menjadi ahli jawatankuasa Syariah kerana garis panduan ini menghadkan keahlian kepada individu sahaja. Ahli jawatankuasa Syariah mestilah sekurang-kurangnya berkelayakan dalam bidang perundangan Islam (*Usul Fiqh*) atau urus niaga Islam/undang-undang komersial *(Fiqh Mu'amalat)* atau memiliki pengetahuan yang diperlukan serta kepakaran atau pengalaman dalam bidang yang berkaitan.

Bilangan minimum ahli jawatankuasa Syariah ialah tiga orang. Di samping itu, institusi kewangan Islam perlu melantik sekurang-kurangnya seorang pegawai, sebaik-baiknya yang mempunyai pengetahuan dalam bidang Syariah, untuk menjadi sekretariat kepada jawatankuasa ini. Jawatankuasa ini akan melapor kepada lembaga pengarah institusi kewangan Islam. Struktur pelaporan ini menggambarkan status jawatankuasa ini sebagai sebuah badan bebas dalam institusi kewangan Islam.

Garis Panduan ini dijangka dapat mempertingkat dan memperkukuhkan tadbir urus Syariah institusi kewangan dan menyumbang ke arah pembentukan satu kumpulan penasihat Syariah yang bukan sahaja lebih besar bilangannya bahkan juga lebih berkelayakan, mahir dan berpengalaman.

dan bayaran cukai ke atas instrumen dan urus niaga tambahan yang diperlukan bagi tujuan pematuhan Syariah. Seterusnya, pindaan juga dibuat ke atas Akta Cukai Pendapatan 1967, Akta Cukai Keuntungan Harta Tanah 1976 dan Akta Setem 1949 bagi tujuan pelaksanaan rangka kerja ini. Sehubungan dengan pindaan-pindaan tersebut, Bank Negara Malaysia diberi kuasa untuk mengesyorkan kepada LHDN instrumen dan urus niaga tambahan yang perlu diberi pengecualian duti setem.

Mempertingkatkan Pembangunan Sumber Manusia dan Pendidikan Pengguna

Sepanjang tahun 2004, usaha terus ditumpukan ke arah membangunkan sumber manusia dan kemahiran bagi meningkatkan kecekapan dan daya saing perbankan Islam. Ia bertujuan mempertingkatkan pembangunan sumber intelektual dan seterusnya melahirkan lebih ramai pakar dan profesional yang berkaliber tinggi dalam bidang perbankan dan kewangan Islam.

- Bagi mencapai objektif ini, Institut Perbankan dan Kewangan Islam Malaysia (IBFIM) menganjurkan beberapa kursus perbankan dan kewangan Islam, meliputi aspek pengurusan, operasi, Syariah dan perundangan. IBFIM menjalankan usaha sama dengan institusi kewangan Islam dan institusi lain di dalam dan di luar negeri bagi membangunkan produk dan perkhidmatan kewangan Islam yang komprehensif dan lengkap. IBFIM turut membantu institusi kewangan merangka program latihan bagi memenuhi keperluan khusus mereka. Di samping itu, IBFIM turut menyediakan khidmat nasihat dan pakar runding kepada institusi tempatan dan asing.

- Dua bengkel iaitu Bengkel Pengurusan Risiko dan Kecukupan Modal, dan Bengkel Pelaksanaan Pasaran Wang Secara Islam bagi perbankan dan kewangan Islam dianjurkan oleh Bank Negara Malaysia pada 23 September 2004. Bengkel Pengurusan Risiko dan Kecukupan Modal

memberi pemahaman mengenai proses penetapan piawai dan cabaran yang dihadapi oleh institusi kewangan Islam dalam melaksanakan pengurusan risiko dan memenuhi kehendak piawai kecukupan modal LPKI. Bengkel Pelaksanaan Pasaran Wang Secara Islam menumpukan pada pembangunan dan kepentingan pasaran wang secara Islam sebagai komponen yang penting dalam sistem kewangan Islam yang komprehensif.

- Bagi menambah kesedaran dan pendidikan pengguna, satu kaji selidik dijalankan untuk mengetahui keperluan pelanggan dan sejauh mana produk dan perkhidmatan yang disediakan oleh industri perbankan Islam memenuhi keperluan tersebut. Hasil kaji selidik tersebut menunjukkan pentingnya meningkatkan hubungan dengan pelanggan kerana pelanggan semakin mementingkan kualiti hubungan dengan institusi perbankan. Oleh itu, pengukuhan sumber manusia adalah penting. Para pelanggan kini semakin bijak menilai dan menuntut pembezaan produk yang lebih meluas dan perkhidmatan nilai tambah bagi memenuhi keperluan kewangan mereka.

- Bank Negara Malaysia turut menyertai Pameran Halal Antarabangsa Malaysia yang julung kali dianjurkan oleh Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia dari 14 hingga 18 Ogos 2004, dan Ekspo Perbankan Islam dan Takaful yang dianjurkan oleh Persatuan Institusi Perbankan Islam Malaysia dari 8 hingga 10 Oktober 2004.

- Bank Negara Malaysia melancarkan laman web pasaran wang secara Islam pada bulan Oktober 2004, sebagai sebahagian daripada inisiatif untuk menyebarkan maklumat instrumen kewangan Islam tempatan dengan cekap dan berkesan. Menerusi laman web, ketelusan dalam operasi pasaran wang secara Islam dipertingkatkan dan seterusnya memudahkan keputusan pelaburan dibuat serta meningkatkan keyakinan orang ramai mengenai pelaburan mereka. Laman web ini juga menyediakan kemudahan analisis bagi mencarta data sejarah, di samping maklumat berhubung peraturan berurus niaga dalam pasaran wang secara Islam. Laman web ini, *http://iimm.bnm.gov.my*, akan dihubungrangkaikan dengan laman web di pasaran lain sebagai landasan bagi pertukaran maklumat dan pengetahuan melangkaui sempadan Malaysia.

- Dalam usaha menjadikan Malaysia pusat pendidikan dan latihan perbankan dan kewangan Islam yang cemerlang, inisiatif sedang diambil bagi menubuhkan sebuah institut pendidikan dan latihan kewangan bagi memenuhi keperluan tenaga manusia yang kian meningkat ekoran pembangunan keinstitusian masa kini. Menerusi rangka kerja sumber manusia yang berkesan seperti ini, ia mampu membekalkan sumber manusia yang dapat memenuhi keperluan tenaga pakar dan pekerja mahir bagi industri perbankan Islam.

PENYELIAAN SISTEM PERBANKAN ISLAM

Komponen utama dalam perkembangan sistem perbankan Islam yang mapan dan berdaya maju adalah pembentukan rangka kerja penyeliaan yang kukuh, yang mempunyai keupayaan khusus bagi menangani ciri-ciri unik aktiviti perbankan Islam. Memandangkan perbankan dan kewangan Islam telah menjadi komponen bersepadu dalam sistem perbankan, sebarang tekanan yang dialami oleh sistem perbankan Islam berkemungkinan boleh menjejaskan sistem kewangan keseluruhannya.

Bank-bank Islam diselia berdasarkan rangka kerja penyeliaan berasaskan risiko yang sama seperti sistem perbankan konvensional. Situasi kewangan dan operasi perbankan Islam dinilai menggunakan penarafan rangka kerja CAMELS-*i*. Rangka kerja ini menilai tahap kecukupan modal, kualiti aset, kualiti pengurusan, prestasi perolehan, kedudukan mudah tunai dan kepekaan kepada risiko pasaran. Walau bagaimanapun, kriteria penarafan ini telah diubah suai bagi memenuhi keperluan ciri-ciri khusus operasi perbankan Islam. Penarafan CAMELS-*i* juga merangkumi penilaian ke atas kesempurnaan sistem pengurusan risiko institusi tersebut. Aspek penting dalam penyeliaan operasi perbankan Islam ialah untuk memeriksa kepatuhan institusi perbankan Islam kepada prinsip-prinsip Syariah. Bagi tujuan ini, 'senarai semakan kepatuhan Syariah' telah dikeluarkan sebagai panduan kepada penyelia bank untuk menjalankan fungsi penyeliaan mereka.

Pada tahun 2004, selaras dengan PISK, institusi perbankan Islam telah membuat pelaburan yang lebih besar bagi mempertingkatkan keupayaan sistem pengurusan risiko mereka untuk membina ketahanan supaya dapat beroperasi dengan efisien dalam persekitaran persaingan yang semakin sengit. Pembangunan produk serta inovasi juga dipertingkatkan bagi menghasilkan pelbagai produk kewangan yang mampu memenuhi keperluan pengguna. Institusi

perbankan Islam juga memaju dan mempertingkatkan proses operasi mereka dalam usaha meningkatkan kecekapan dan keberkesanan untuk beroperasi dalam persekitaran yang lebih dinamik dan berdaya saing. Ujian ketahanan ke atas institusi perbankan Islam menunjukkan bahawa modal yang ada kini mencukupi sebagai benteng bagi menghadapi kejutan ekonomi dan memenuhi perkembangan pelan perniagaan mereka.

Pada tahun 2004, Bank Negara Malaysia telah menjalankan pemeriksaan di premis bank-bank Islam, termasuk ibu pejabat dan cawangan, serta pemeriksaan ke atas institusi kewangan konvensional (bank perdagangan, syarikat kewangan, bank saudagar dan syarikat diskaun) yang menawarkan produk dan perkhidmatan perbankan Islam di bawah SPI. Pemeriksaan yang dijalankan ini merupakan sebahagian daripada pemeriksaan menyeluruh terhadap institusi kewangan konvensional. Bagi tujuan menilai keseluruhan kedudukan kewangan dan operasi perbankan SPI dalam institusi kewangan konvensional, perhatian khusus ialah untuk memastikan tatacara dan kawalan dalaman yang ketat telah diwujudkan bagi mengelak percampuran dana perbankan Islam dengan dana konvensional. Pemeriksaan di premis ini dilengkapi dengan pengawasan di luar premis bagi memastikan pemantauan yang berterusan ke atas institusi perbankan ini. Pendekatan penyeliaan serampang dua mata ini membolehkan Bank Negara Malaysia mengesan masalah dengan lebih awal dan seterusnya mengambil tindakan sewajarnya pada masa yang tepat.

Kemasukan institusi kewangan Islam asing yang baru dan penubuhan subsidiari Islam oleh institusi perbankan tempatan dijangka akan menggalakkan pembangunan produk dan perkhidmatan kewangan Islam yang lebih inovatif dalam pasaran. Meskipun perkembangan ini akan membantu memperluas dan memperdalam lagi pasaran kewangan Islam, penyelia bank perlu memastikan bahawa institusi kewangan ini mempunyai sistem pengurusan risiko yang mencukupi bagi mengenal pasti, mengukur, memantau dan mengawal semua risiko yang berkaitan serta mempunyai modal yang mencukupi bagi menangani risiko berkenaan.

Proses dan tatacara penyeliaan yang sedia ada akan terus dikembangkan sejajar dengan piawai terbaik antarabangsa. Piawai pengawalseliaan yang dapat menangani secara khusus ciri-ciri unik operasi ini adalah penting bagi memastikan daya tahan dan daya saing sektor perbankan Islam. Dalam hal ini, peranan LPKI, iaitu badan yang ditubuhkan bagi mengeluarkan piawai penyeliaan yang berhemat untuk industri kewangan dan perbankan Islam, bertindak sebagai pemangkin kepada pembangunan rangka kerja penyeliaan yang lebih teguh di Malaysia. Seiring dengan perkembangan ini, satu kumpulan penyelia yang khusus telah dikenal pasti sebagai kumpulan rujukan kepada penyelia perbankan lain. Kumpulan penyelia khusus ini akan sentiasa mengikuti perkembangan terkini dalam bidang perbankan Islam.

Penyelia bank akan menghadapi cabaran yang lebih rumit dan mencabar pada masa hadapan memandangkan sistem akan menjadi semakin kompleks dan liberal. Bagi memenuhi keperluan penyeliaan yang semakin meningkat dalam perubahan persekitaran yang pesat, sumber-sumber akan terus dilaburkan bagi memperkukuh keupayaan penyeliaan Bank Negara Malaysia.

Komponen utama dalam perkembangan sistem perbankan Islam yang mapan dan berdaya maju adalah pembentukan rangka kerja penyeliaan yang kukuh, yang mempunyai keupayaan khusus bagi menangani ciri-ciri unik dalam aktiviti perbankan Islam.

PRESTASI SISTEM PERBANKAN ISLAM

Industri perbankan Islam terus menunjukkan perkembangan yang kukuh sejajar dengan perkembangan ekonomi negara pada tahun 2004. Ini berikutan peningkatan bahagian pasaran industri perbankan Islam dari segi aset, pembiayaan dan deposit daripada jumlah keseluruhan sistem perbankan. Industri perbankan Islam berjaya mengekalkan prestasi dan mengukuhkan paras permodalan mereka ekoran peningkatan modal dan keuntungan serta peningkatan dalam aktiviti pembiayaan. Selain itu, kualiti aset bertambah baik dengan trend nisbah pembiayaan tidak berbayar bersih yang menurun dan peruntukan kerugian pembiayaan yang tinggi.

Kekukuhan Modal

Sektor perbankan Islam terus mengekalkan kekukuhan modal. Nisbah modal berwajaran risiko dan nisbah modal teras kekal masing-masing melebihi paras 12% dan 10% pada sepanjang tahun. Modal asas institusi perbankan

Islam bertambah daripada RM6.8 bilion pada akhir tahun 2003 kepada RM7.8 bilion pada akhir tahun 2004. Peningkatan modal asas ini disumbangkan terutamanya oleh suntikan modal baru dan keuntungan yang telah diaudit. Jumlah aset berwajaran risiko bagi sistem perbankan Islam meningkat sebanyak 20.4% atau RM10.6 bilion kepada RM62.5 bilion sepanjang 12 bulan yang lepas. Kesemua kategori aset berisiko mencatat pertumbuhan kecuali bagi kategori aset berisiko 20% yang menunjukkan pengurangan dalam pegangan Instrumen Penerimaan Islam dan simpanan dalam institusi perbankan tempatan. Pertambahan yang besar dicatatkan dalam kategori aset berisiko 100% dan 0% (masing-masing sebanyak RM10 bilion dan RM8 bilion) berikutan peningkatan dalam pembiayaan lain dan simpanan di Bank Negara Malaysia. Pada akhir tahun 2004, sistem perbankan Islam mencatat nisbah modal berwajaran risiko yang kukuh pada paras 12.5% dan nisbah modal teras pada paras 10.4%.

Graf 6.2
Sistem Perbankan Islam:
Kecukupan Modal pada tahun 2004

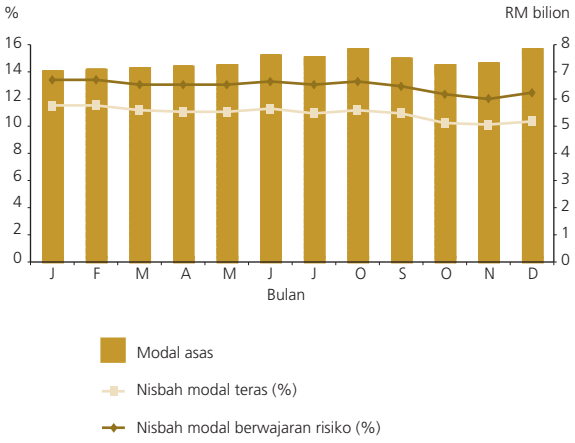

Industri perbankan Islam terus menunjukkan perkembangan yang kukuh sejajar dengan perkembangan ekonomi negara pada tahun 2004.

Nisbah modal berwajaran risiko bank-bank Islam dan bank perdagangan SPI masing-masing berada pada paras 12.5% dan 12.7%. Nisbah modal berwajaran risiko bagi bank saudagar SPI meningkat daripada 13.5% kepada 14.5% terutamanya disebabkan oleh peningkatan yang lebih tinggi dalam modal asas berbanding dengan peningkatan dalam jumlah aset berwajaran risiko. Nisbah modal berwajaran risiko bagi syarikat kewangan SPI berada pada paras 10.8% dengan penurunan yang ketara dalam modal asas sebanyak 58.4% atau RM1,170 juta kepada RM832 juta pada akhir tahun 2004, terutamanya disebabkan oleh penggabungan operasi empat buah syarikat kewangan SPI dengan bank perdagangan SPI dalam kumpulan yang sama. Seterusnya, ini mendorong kepada kejatuhan dalam jumlah aset berwajaran risiko sebanyak 49% atau RM7.4 bilion.

Jadual 6.1
Sistem Perbankan Islam:
Sumber dan Kegunaan Dana

	Perubahan tahunan		Pada akhir tahun
	2003	2004*a*	2004*a*
	RM juta		
Sumber			
Modal dan rizab	2,081	725	7,509
Deposit	6,906	12,647	72,859
Dana daripada institusi kewangan lain	2,541	-2,958	4,027
Liabiliti lain	2,598	1,925	10,185
Jumlah	**14,126**	**12,339**	**94,580**
Kegunaan			
Wang tunai	15	16	271
Rizab dengan Bank Negara Malaysia	321	-159	1,358
Deposit dengan institusi kewangan lain	1,247	9,670	18,652
Pembiayaan	11,897	9,223	57,883
Sekuriti	3,277	-3,510	19,044
Aset lain	-2,631	-2,901	-2,628[1]

[1] Menunjukkan baki tertunggak antara cawangan.
a Awalan

Aset

Pada akhir tahun 2004, jumlah aset sektor perbankan Islam bertambah RM12.3 bilion atau 15% kepada RM94.6 bilion. Sebahagian besar pertambahan dalam jumlah aset disumbangkan oleh pertumbuhan yang tinggi dalam jumlah pembiayaan. Pada akhir tahun 2004, jumlah pembiayaan adalah sebanyak RM57.9 bilion atau 61.2% daripada jumlah keseluruhan aset perbankan Islam. Sementara itu, pelaburan dalam sekuriti berkurang 15.6% (RM3.5 bilion) pada tahun 2004 kepada RM19 bilion atau 20.1% daripada jumlah aset. Dari segi bahagian pasaran, sebahagian besar aset perbankan Islam masih dikuasai oleh bank perdagangan SPI dengan bahagian pasaran sebanyak 57%, diikuti oleh bank-bank Islam (26.3%) dan syarikat kewangan SPI (8.2%). Dari segi pertumbuhan aset, bank saudagar SPI mencatat pertumbuhan tertinggi sebanyak 47.1%, diikuti bank perdagangan SPI (46.5%) dan bank-bank Islam (18.4%).

Aktiviti Pembiayaan

Aktiviti pembiayaan sistem perbankan Islam terus berkembang pada tahun 2004. Permintaan yang tinggi terhadap pembiayaan pada tahun 2004 menyebabkan peningkatan dalam bilangan permohonan pembiayaan yang diterima oleh institusi perbankan Islam. Ini dibuktikan oleh kelulusan pembiayaan yang meningkat sebanyak 0.6% dan pengeluaran pembiayaan yang juga meningkat sebanyak 14%. Di samping itu, pembayaran balik pembiayaan meningkat 28.6% berikutan ramai pelanggan membayar balik pembiayaan dan membuat pembiayaan semula bagi mengambil peluang persekitaran kos dana yang rendah.

Pada tahun 2004, jumlah pembiayaan berkembang 19% atau RM9.2 bilion (2003: 32.4% atau RM11.9 bilion). Pembiayaan pengguna meningkat sebanyak 19.7% disokong oleh perbelanjaan pengguna yang kukuh. Begitu juga pembiayaan untuk pembelian kenderaan pengangkutan (terutamanya untuk pembelian kereta penumpang) mencatat pertumbuhan 15.2%, manakala pembiayaan untuk pembelian harta kediaman bertambah 7.3%. Permintaan pengguna yang lebih tinggi terus berkembang berikutan pakej-pakej pembiayaan yang menarik dan kompetitif yang ditawarkan oleh institusi perbankan Islam. Pada tahun 2004, pembiayaan yang diberi kepada sektor perkilangan terus kukuh untuk mencakupi 10.6% daripada jumlah pembiayaan pada akhir tahun 2004 (akhir 2003: 9%). Pembiayaan berkonsepkan *bai' bithaman ajil* menguasai 49.9% daripada jumlah pembiayaan, sementara pembiayaan berkonsepkan *ijarah* (pemajakan) menguasai 24%.

Sektor perbankan Islam terus memberi tumpuan kepada pemberian pembiayaan kepada perusahaan kecil dan sederhana (PKS). Pembiayaan terkumpul yang dikeluarkan oleh institusi perbankan Islam kepada PKS bertambah 29.6%, iaitu daripada RM6.2 bilion pada akhir tahun 2003 kepada RM8

Jadual 6.2
Sistem Perbankan Islam: Aktiviti Pembiayaan

	Bagi tahun		Perubahan tahunan (%)
	2003	2004*a*	
	RM juta		
Kelulusan pembiayaan	16,168	16,260	0.6
Pengeluaran pembiayaan	36,049	41,089	14.0
Pembayaran balik pembiayaan	26,157	33,639	28.6
	Pada akhir tahun		Perubahan tahunan (%)
	2003	2004*a*	
	RM juta		
Pembiayaan terkumpul	48,660	57,883	19.0

a Awalan

Jadual 6.3
Sistem Perbankan Islam: Haluan Pembiayaan

	Perubahan tahunan		Pada akhir tahun 2004*a*
	2003	2004*a*	
	RM juta		
Pertanian, kegiatan memburu, perhutanan dan perikanan	267.6	467.0	2,328.6
Perlombongan dan kuari	-11.0	13.1	76.6
Perkilangan	505.6	1,725.8	6,112.6
Bekalan elektrik, gas dan air	-284.8	470.3	719.2
Perkhidmatan kemasyarakatan, sosial dan persendirian	89.4	115.2	418.5
Sektor harta benda yang luas	4,747.0	1,923.6	22,451.0
Harta tanah	*142.6*	*94.5*	*906.4*
Pembinaan	*655.3*	*597.4*	*3,530.9*
Pembelian harta kediaman	*3,581.4*	*1,044.4*	*15,433.3*
Pembelian harta bukan kediaman	*367.7*	*187.3*	*2,580.4*
Perdagangan borong dan runcit, restoran dan hotel	410.6	1,273.9	3,070.9
Pengangkutan, penyimpanan dan perhubungan	199.5	152.2	1,176.5
Perkhidmatan kewangan, insurans dan perniagaan	661.6	156.8	2,090.1
Pembelian sekuriti	-14.1	-42.7	878.1
Kredit penggunaan	5,584.9	2,931.2	17,803.4
Kad kredit	*95.7*	*155.8*	*312.0*
Kegunaan persendirian	*575.5*	*812.2*	*2,449.3*
Pembelian barangan pengguna	*-9.2*	*-10.5*	*43.6*
Pembelian kenderaan pengangkutan	*4,922.9*	*1,973.7*	*14,998.5*
Lain-lain	-258.7	36.1	757.0
Jumlah	**11,897.6**	**9,222.5**	**57,882.5**

a Awalan

Graf 6.3
Sistem Perbankan Islam: Konsep Pembiayaan Utama

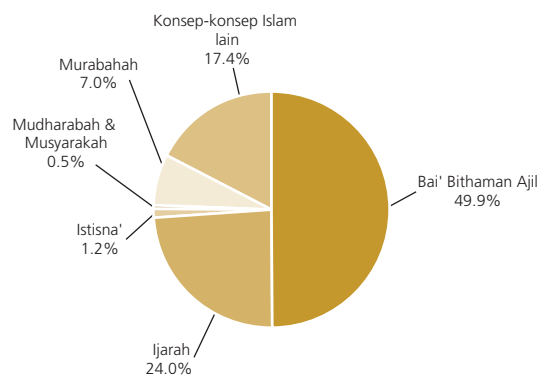

bilion pada akhir tahun 2004. Pembiayaan secara Islam menyumbang sebanyak 13.8% daripada jumlah pembiayaan yang dikeluarkan oleh sistem perbankan kepada PKS pada akhir 2004 berbanding dengan 7.5% pada akhir tahun 2003.

Kualiti Aset

Kualiti aset industri perbankan Islam terus bertambah baik sepanjang tahun 2004. Pada akhir tahun 2004, nisbah pembiayaan tidak berbayar (NPF) kasar dan bersih berdasarkan klasifikasi 6 bulan masing-masing berada pada paras 8.1% (2003: 8.5%) dan 5.3% (2003: 5.5%). Nisbah NPF bersih bagi institusi perbankan Islam kekal dalam lingkungan 4.8% hingga 5.7% sepanjang tahun 2004. Nisbah perlindungan kerugian pembiayaan kekal tinggi pada paras 60.5% daripada jumlah NPF pada akhir 2004. Dari segi amaun sebenar, perlindungan kerugian pembiayaan bertambah kepada RM3 bilion daripada RM2.4 bilion pada tahun 2003. Pendapatan tergantung, peruntukan am dan peruntukan khas yang diperuntukkan oleh institusi perbankan Islam

Jadual 6.4
Sistem Perbankan Islam: Pembiayaan Tidak Berbayar dan Peruntukan Kerugian

	Pada akhir tahun					
	2003			2004*a*		
	Sebenar[1]	Klasifikasi		Sebenar[1]	Klasifikasi	
		3 bulan	6 bulan		3 bulan	6 bulan
	RM juta					
Bank-bank Islam						
Jumlah pembiayaan	9,809.2			11,463.3		
Peruntukan am	174.7	174.7	174.7	163.9	163.9	163.9
Pendapatan tergantung	178.2	186.9	178.2	204.1	215.3	204.1
Peruntukan khas	405.5	433.7	405.5	424.0	457.7	424.0
Pembiayaan tidak berbayar	1,575.6	2,002.3	1,575.6	1,668.7	2,152.7	1,668.7
Nisbah pembiayaan tidak berbayar bersih (%)[3]	10.8	15.0	10.8	9.6	13.7	9.6
Jumlah peruntukan/Pembiayaan tidak berbayar (%)	48.1	39.7	48.1	47.5	38.9	47.5
Bank perdagangan[2]						
Jumlah pembiayaan	22,323.8			38,803.0		
Peruntukan am	400.9	379.7	300.8	923.2	922.9	545.5
Pendapatan tergantung	213.3	130.1	207.1	341.5	343.6	334.8
Peruntukan khas	280.3	284.4	309.3	544.8	552.5	532.3
Pembiayaan tidak berbayar	1,991.7	2,274.4	1,653.7	2,798.6	3,411.7	2,542.4
Nisbah pembiayaan tidak berbayar bersih (%)[3]	6.9	8.5	5.2	5.0	6.6	4.4
Jumlah peruntukan/Pembiayaan tidak berbayar (%)	44.9	34.9	49.4	64.7	53.3	55.6
Syarikat kewangan[2]						
Jumlah pembiayaan	15,746.0			6,823.5		
Peruntukan am	316.7	316.6	318.7	130.0	130.0	130.0
Pendapatan tergantung	150.8	155.8	149.8	100.5	107.9	100.5
Peruntukan khas	274.9	296.7	274.5	136.4	151.4	136.4
Pembiayaan tidak berbayar	832.3	1,058.7	805.1	389.5	639.2	389.5
Nisbah pembiayaan tidak berbayar bersih (%)[3]	2.7	4.0	2.5	2.3	5.8	2.3
Jumlah peruntukan/Pembiayaan tidak berbayar (%)	89.2	72.6	92.3	94.2	60.9	94.2
Bank saudagar[2]						
Jumlah pembiayaan	781.0			792.7		
Peruntukan am	12.1	12.1	12.1	12.9	12.9	12.9
Pendapatan tergantung	20.6	20.7	20.6	7.6	7.6	7.6
Peruntukan khas	5.4	5.4	5.4	14.9	14.9	14.9
Pembiayaan tidak berbayar	125.6	128.3	125.6	109.8	109.8	109.8
Nisbah pembiayaan tidak berbayar bersih (%)[3]	13.2	13.5	13.2	11.3	11.3	11.3
Jumlah peruntukan/Pembiayaan tidak berbayar (%)	30.3	29.8	30.3	32.2	32.2	32.2
Sistem perbankan Islam						
Jumlah pembiayaan	48,660.0			57,882.5		
Peruntukan am	904.4	883.2	806.2	1,230.0	1,229.7	852.3
Pendapatan tergantung	562.9	493.5	555.6	653.7	674.4	647.0
Peruntukan khas	966.0	1,020.2	994.6	1,120.1	1,176.5	1,107.6
Pembiayaan tidak berbayar	4,525.2	5,463.7	4,160.0	4,966.7	6,313.4	4,710.5
Nisbah pembiayaan tidak berbayar bersih (%)[3]	6.4	8.4	5.5	5.7	8.0	5.3
Jumlah peruntukan/Pembiayaan tidak berbayar (%)	53.8	43.9	56.6	60.5	48.8	55.3

[1] Pembiayaan yang diklasifikasikan sebagai pembiayaan tidak berbayar mengikut dasar pengelasan institusi perbankan masing-masing iaitu 3 bulan atau 6 bulan.

[2] Merujuk kepada portfolio perbankan Islam bagi institusi perbankan konvensional yang menyertai Skim Perbankan Islam dan merupakan subset kepada jumlah yang dilaporkan untuk keseluruhan sistem perbankan bagi bank perdagangan, syarikat kewangan dan bank saudagar.

[3] Nisbah pembiayaan tidak berbayar bersih = (Pembiayaan tidak berbayar selepas ditolak pendapatan tergantung selepas ditolak peruntukan khas) / (Jumlah pembiayaan selepas ditolak pendapatan tergantung selepas ditolak peruntukan khas) x 100%.

a Awalan

Graf 6.4
Sistem Perbankan Islam:
Nisbah Pembiayaan Tidak Berbayar Bersih[1]

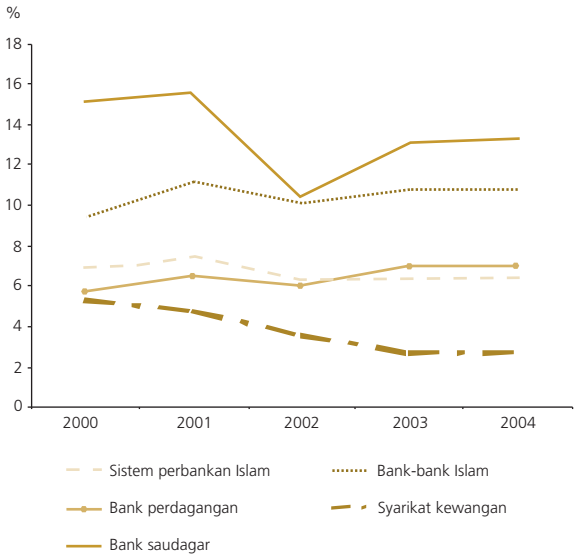

[1] Berdasarkan klasifikasi sebenar.

masing-masing meningkat 16.1%, 36.6% dan 15.8% pada tahun 2004. Peratusan peruntukan am daripada jumlah pembiayaan industri perbankan Islam meningkat kepada 2.1% pada tahun 2004 daripada 1.8% pada akhir tahun 2003, mencerminkan langkah berhemat yang diambil oleh institusi perbankan Islam dalam membuat peruntukan yang tinggi untuk pembiayaan.

Sektor harta benda yang luas terus mencatat bahagian terbesar sebanyak 66.7% daripada jumlah NPF (2003: 62.4%). NPF yang tinggi dalam sektor harta benda yang luas dicatatkan dalam sektor harta kediaman dan pembinaan dengan masing-masing bertambah sebanyak RM345.9 juta (24%) dan RM176.9 juta (29.8%). Paras NPF untuk harta kediaman kepada jumlah pembiayaan untuk sektor ini bertambah daripada 10% pada akhir tahun 2003 kepada 11.6% pada akhir tahun 2004. Selain daripada sektor harta benda yang luas, terdapat juga pertambahan NPF untuk pembelian bagi subsektor kenderaan pengangkutan, terutamanya bagi pembelian kenderaan penumpang yang mencatat jumlah NPF sebanyak RM116.1 juta.

Graf 6.5
Sistem Perbankan Islam:
Kadar Pulangan Purata kepada Pendeposit Pelaburan Am

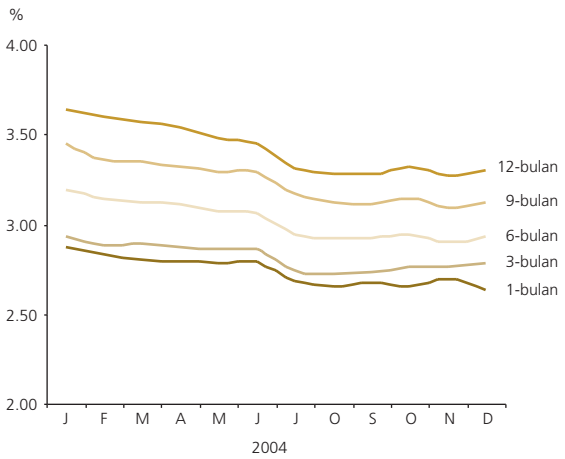

Kadar Pulangan

Sepanjang tahun 2004, kadar pulangan kepada pendeposit pelaburan am menunjukkan arah aliran yang menurun untuk semua tempoh matang. Deposit pelaburan am bertempoh matang 1 bulan dan 3 bulan masing-masing mencatat kadar pulangan dalam julat antara 2.63% hingga 2.87% dan 2.73% hingga 2.93%. Trend yang menurun dalam kadar pulangan disebabkan oleh kenaikan yang lebih tinggi dalam jumlah deposit pelaburan am berbanding kenaikan dalam pendapatan boleh agih bersih. Deposit pelaburan am mencatat pertumbuhan bulanan purata sebanyak 1.5%, sementara pendapatan boleh agih bersih mencatat peningkatan bulanan purata sebanyak 1.3%.

Keuntungan

Pada tahun 2004, sektor perbankan Islam mencatat peningkatan sebanyak 14.1% bagi pendapatan bersih (daripada aktiviti pembiayaan dan sekuriti) sebanyak RM306.6 juta pada peringkat operasi. Pendapatan lain pula mencatat pertumbuhan sebanyak RM87.5 juta atau 11.8%. Sektor perbankan Islam mencatat keuntungan sebelum peruntukan berjumlah RM2.6 bilion (2003: RM2.3 bilion) dan selepas mengambil kira peruntukan kerugian pembiayaan, sektor perbankan Islam mencatat keuntungan sebelum cukai bagi tahun kalendar 2004 berjumlah RM986.3 juta (2003: RM960.4 juta). Meskipun terdapat peruntukan kerugian pembiayaan yang tinggi sebanyak RM1.6 bilion, sektor perbankan Islam mencatat keuntungan sebelum cukai yang lebih tinggi berikutan peningkatan dalam pendapatan melebihi peningkatan dalam jumlah peruntukan. Pertambahan yang lebih tinggi dalam peruntukan kerugian pembiayaan dan peruntukan lain oleh institusi perbankan Islam adalah sebahagiannya disebabkan oleh peningkatan dalam

Jadual 6.5
Sistem Perbankan Islam: Pendapatan dan Perbelanjaan

	Untuk tahun kalendar		Perubahan tahunan	
	2003	2004*a*		
	RM juta			%
Pendapatan[1] selepas ditolak pendapatan tergantung	3,864	4,296	432	11.2
(Pendapatan tergantung)	*307*	*310*	*3*	*1.0*
Tolak: Perbelanjaan[1]	1,689	1,814	125	7.4
Pendapatan bersih	2,175	2,482	307	14.1
Campur: Pendapatan lain	748	836	88	11.8
Tolak: Kos kakitangan	232	267	35	15.1
Kos overhed	384	422	38	9.9
Keuntungan sebelum peruntukan	2,307	2,629	322	14.0
Tolak: Peruntukan kerugian pembiayaan dan peruntukan lain	1,347	1,643	296	22.0
Keuntungan sebelum cukai	960	986	26	2.7
Pulangan atas aset (%)	1.2	1.0		
Pulangan atas ekuiti (%)	14.2	13.1		

[1] Daripada aktiviti pembiayaan dan sekuriti.
a Awalan

NPF dan rizab penyamaan keuntungan. Walau bagaimanapun, pulangan atas aset dan pulangan atas ekuiti masing-masing menurun kepada 1% dan 13.1% sejajar dengan peningkatan dalam saiz aset dan dana modal.

Mudah Tunai

Sistem perbankan Islam mempunyai mudah tunai yang mencukupi sepanjang tahun 2004. Jumlah deposit mencatat pertumbuhan yang sederhana, iaitu 21% atau RM12.7 bilion bagi mencapai RM72.9 bilion pada akhir tahun 2004. Bank perdagangan SPI dan bank-bank Islam menguasai sebahagian besar jumlah deposit dalam sektor perbankan Islam sebanyak 83.1% (2003: 73.3%). Di kalangan peserta-peserta perbankan Islam, bank saudagar SPI mencatat kadar pertumbuhan deposit tertinggi, iaitu sebanyak 79.2%, diikuti oleh bank perdagangan SPI yang mencatat pertumbuhan 50%.

Deposit pelaburan (am dan khas) kekal sebagai penyumbang utama deposit perbankan Islam, merangkumi 57.6% daripada jumlah keseluruhan deposit perbankan Islam. Sepanjang tahun 2004, deposit tabungan dan deposit permintaan mencatat peningkatan masing-masing sebanyak 22.8% dan 17.6%, terutamanya disebabkan oleh peningkatan bilangan pelanggan runcit dalam perbankan Islam. Dari segi profil kematangan deposit pelaburan am, 96.2% daripada jumlah deposit pelaburan am terus tertumpu pada tempoh matang jangka pendek, terutamanya antara tempoh matang satu hingga tiga bulan, ekoran peningkatan yang kecil dalam kadar pulangan pelaburan jangka panjang berbanding dengan kadar pelaburan jangka pendek. Kadar pulangan purata bagi deposit pelaburan kekal stabil pada tahun 2004.

Dari segi pengurusan mudah tunai jangka pendek bagi tempoh sehingga satu bulan, bank-bank Islam mempunyai mudah tunai yang mencukupi bagi menyerap sebarang kesan pengeluaran tunai luar jangka. Lebihan mudah tunai yang dicatatkan melebihi keperluan minimum 3% yang ditetapkan untuk tempoh lingkungan satu minggu dan 5% untuk tempoh lingkungan satu minggu hingga satu bulan. Nisbah pembiayaan kepada deposit menurun daripada 80.8% pada akhir tahun 2003 kepada 79.4% pada akhir tahun 2004 disebabkan oleh kenaikan peratusan yang lebih tinggi dalam penerimaan deposit berbanding dengan jumlah pembiayaan yang dikeluarkan pada tempoh tersebut.

Graf 6.6
Sistem Perbankan Islam: Deposit mengikut Institusi dan Jenis

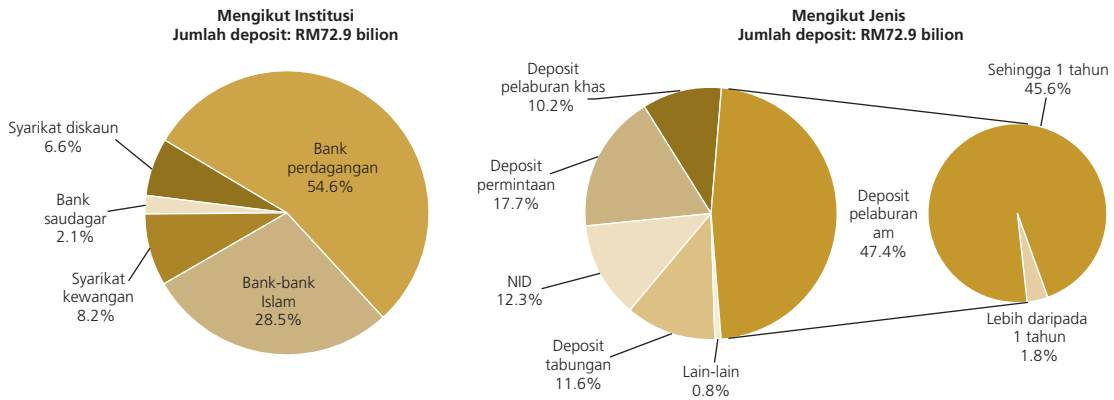

Pasaran Antara Bank Secara Islam

Dalam persekitaran lebihan mudah tunai, jumlah dagangan dalam pasaran antara bank secara Islam mencatat pertumbuhan yang ketara sebanyak 64.8% pada tahun 2004. Urus niaga pelaburan *mudharabah* antara bank terus menguasai lebih 70% bahagian pasaran daripada jumlah keseluruhan dagangan dalam pasaran antara bank secara Islam. Kadar pulangan pelaburan *mudharabah* antara bank yang stabil dan pertambahan jumlah penerbitan sekuriti Islam oleh Kerajaan dan Bank Negara Malaysia turut menyumbang dalam memperkukuh kedudukan pasaran antara bank secara Islam bagi memenuhi permintaan pasaran terhadap pelaburan jangka pendek yang semakin meningkat.

Pasaran antara bank secara Islam mengekalkan lebihan mudah tunai sepanjang tahun 2004. Walau bagaimanapun, lebihan mudah tunai dalam pasaran dikekalkan pada paras yang munasabah menerusi operasi mudah tunai yang dijalankan oleh Bank Negara Malaysia. Dalam operasi ini, lebihan mudah tunai diserap daripada pasaran melalui urus niaga deposit *wadiah* antara bank dan penerbitan sekuriti Islam oleh Kerajaan dan Bank Negara Malaysia. Pada tahun 2004, Kerajaan Malaysia menerbitkan satu sekuriti baru iaitu Bil Perbendaharaan Islam (BPI) berjumlah RM1 bilion yang berasaskan konsep perjanjian jual dan beli balik. Sekuriti Kerajaan ini mempunyai tempoh matang selama setahun dan telah diterbitkan dalam lapan siri. Penerbitan BPI menarik penyertaan yang meluas di kalangan para pelabur dengan kadar lebihan langganan mencecah 3.6 kali daripada jumlah terbitan. Selain BPI, Kerajaan turut meningkatkan penerbitan instrumen Terbitan Pelaburan Kerajaan (TPK) berjumlah RM2.1 bilion. Daripada jumlah ini, RM1 bilion diterbitkan untuk tempoh matang 7 tahun, yang merupakan sebahagian daripada usaha untuk memanjangkan tempoh keluk hasil tanda aras sekuriti Islam. Bank Negara Malaysia juga menambah jumlah penerbitan Nota Boleh Niaga Bank Negara (BNNN) sebanyak RM2 bilion. Berikutan pertambahan jumlah penerbitan tiga sekuriti Islam yang diterbitkan oleh Kerajaan dan Bank Negara Malaysia, terbitan bersih sekuriti Islam yang dikeluarkan oleh Kerajaan meningkat sebanyak 51% atau RM5.1 bilion.

Lebihan mudah tunai sistem perbankan Islam yang berterusan juga diserap menerusi urus niaga deposit *wadiah* antara bank dengan jumlah purata harian yang diserap oleh Bank Negara Malaysia di bawah mekanisme ini meningkat daripada RM2.4 bilion pada tahun 2003 kepada RM6.8 bilion pada tahun 2004. Sebahagian besar daripada urus niaga *wadiah* tertumpu kepada deposit yang bertempoh matang semalaman. Berikutan operasi mudah tunai yang dilaksanakan oleh Bank Negara Malaysia, kadar semalaman bagi pelaburan *mudharabah* antara bank yang digunakan oleh Bank Negara Malaysia sebagai penunjuk bagi operasi mudah tunai harian kekal stabil pada kadar purata 2.70% sepanjang tahun 2004.

Jumlah dagangan pelaburan *mudharabah* antara bank terus mencatat pertumbuhan yang menggalakkan sebanyak 71.1% atau pada urus niaga bulanan purata berjumlah RM40 bilion. Seperti mana urus niaga deposit *wadiah* antara bank, lebih daripada 70% urus

Jadual 6.6
Pasaran Wang Antara Bank secara Islam - Jumlah Urus Niaga

	2003	2004*a*	Perubahan tahunan	
	RM bilion			%
Jumlah	**341.4**	**562.4**	**221.1**	**64.8**
Pelaburan *Mudharabah* Antara Bank[1]	**283.8**	**485.7**	**201.9**	**71.1**
Instrumen Kewangan	**57.6**	**76.8**	**19.2**	**33.3**
Bil Penerimaan Islam[1]	10.0	10.3	0.3	3.5
Sijil Hutang Boleh Niaga Islam[1]	4.2	8.2	4.0	94.0
Nota Boleh Niaga Bank Negara	8.9	21.2	12.3	137.6
Bil Perbendaharaan Islam[2]	–	1.2	1.2	–
Terbitan Pelaburan Kerajaan	34.5	35.9	1.4	4.0

[1] Jumlah urus niaga melalui broker
[2] Terbitan baru.
a Awalan

Graf 6.7
Pelaburan *Mudharabah* Antara Bank - Jumlah Urus Niaga

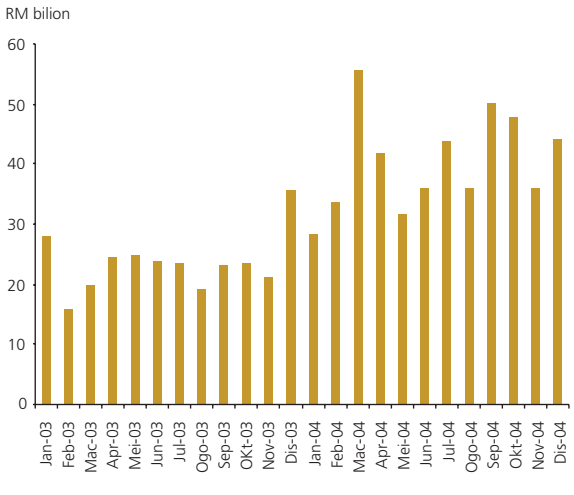

Graf 6.8
Pelaburan *Mudharabah* Antara Bank - Bahagian Jumlah Urus Niaga

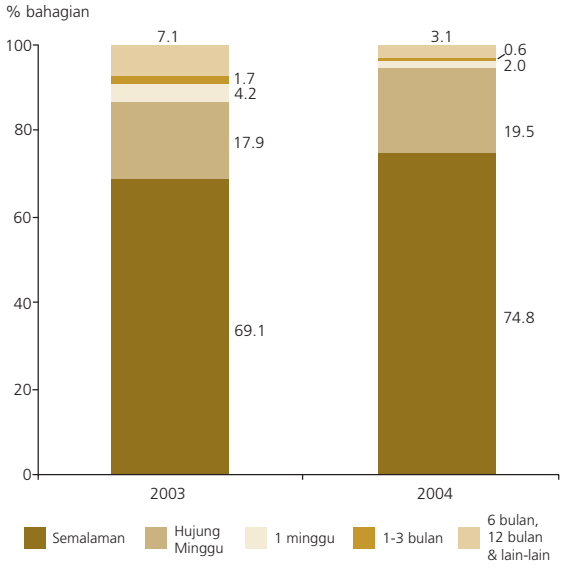

niaga pelaburan *mudharabah* antara bank tertumpu pada pelaburan bertempoh matang semalaman ekoran penawaran instrumen pelaburan secara Islam jangka pendek yang terhad dalam pasaran. Kadar pulangan yang stabil pada kadar purata 2.70% bagi pelaburan bertempoh matang semalaman menarik minat peserta pasaran untuk berurus niaga dalam pelaburan *mudharabah* antara bank berbanding dengan pasaran sekuriti Islam Kerajaan yang secara relatifnya menawarkan kadar pulangan yang lebih rendah.

Permintaan terhadap aset mudah tunai jangka pendek, kecuali Bil Penerimaan Islam (AB-i), terus meningkat berikutan kedudukan lebihan mudah tunai dalam pasaran. Ekoran bekalan instrumen yang terhad dalam pasaran sekunder, sebahagian besar pengeluar AB-i cenderung untuk memegang instrumen jangka pendek ini sehingga tarikh matang. Tambahan pula, instrumen AB-i menawarkan pulangan yang lebih baik kerana harga tersebut ditetapkan pada kadar yang lebih tinggi daripada kadar pulangan pelaburan *mudharabah* antara bank. Walau bagaimanapun, peningkatan sederhana dalam AB-i telah diimbangi dengan peningkatan penerbitan Sijil Hutang Boleh Niaga Islam (SHBN-i) yang lebih tinggi. Kedudukan lebihan mudah tunai dalam sistem perbankan mewujudkan persekitaran yang sesuai kepada institusi perbankan Islam untuk meningkatkan penerbitan SHBN-i bagi menggembleng deposit jangka sederhana dan panjang. Penerbitan SHBN-i dalam pasaran sekunder bertambah baik hasil daripada peningkatan dalam aktiviti penerbitan dalam pasaran primer. Sehingga akhir tahun 2004, jumlah SHBN-i terkumpul meningkat kepada RM8.8 bilion berbanding RM5.7 bilion pada akhir tahun 2003, iaitu peningkatan sebanyak 54%. Dari segi tempoh matang, 62% atau RM5.7 bilion daripada jumlah SHBN-i terkumpul adalah dalam lingkungan tempoh matang sembilan bulan hingga lima tahun.

Pertambahan terbitan BNNN dan penerbitan baru BPI menyumbang kepada peningkatan yang ketara dalam aktiviti dagangan kedua-dua instrumen tersebut dalam pasaran sekunder. Sepanjang tahun 2004, jumlah urus niaga BNNN meningkat 137.6% atau RM12.3 bilion. Aktiviti dagangan BPI juga menunjukkan pertumbuhan yang memberangsangkan dengan nisbah pusing ganti sebanyak 1.2 kali dalam jumlah dagangan berbanding dengan jumlah sekuriti terkumpul. Jumlah dagangan TPK pada tahun 2004 mencatat peningkatan yang kecil, iaitu sebanyak 4% atau RM1.4 bilion berbanding dengan tahun 2003 berikutan kadar hasil purata yang rendah bagi instrumen tersebut.

Pasaran bon Islam mencatat pertumbuhan yang positif sebanyak 13.4% atau RM11.6 bilion pada tahun 2004. Jumlah sekuriti Islam terkumpul sebanyak RM97.8 bilion mencakupi 25.7% bahagian pasaran daripada jumlah keseluruhan sekuriti hutang terkumpul dalam pasaran modal. Dalam pasaran sekuriti hutang swasta, sekuriti Islam terkumpul pada akhir tahun 2004 berjumlah RM82.7 bilion dan merangkumi 42% daripada jumlah keseluruhan sekuriti hutang swasta

Graf 6.9
Sekuriti Islam: Jumlah Urus Niaga

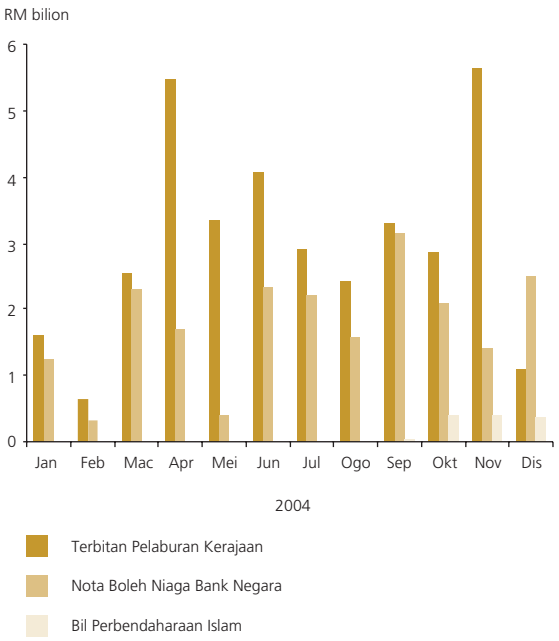

Graf 6.10
Terbitan Pelaburan Kerajaan - Kadar Hasil Purata

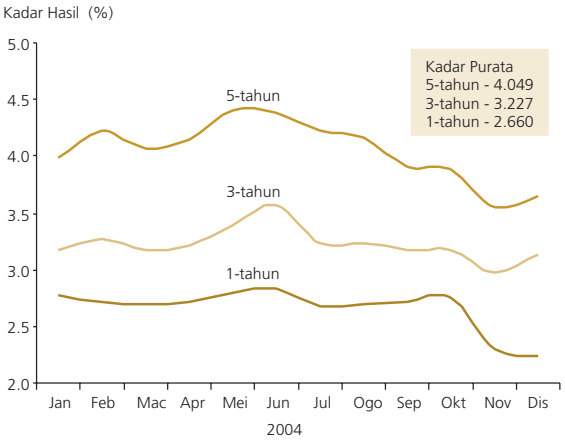

Jadual 6.7
Jumlah Sekuriti Islam Terkumpul

	2003	2004*a*	Perubahan tahunan	
	RM bilion			%
Jumlah	**86.2**	**97.8**	**11.6**	**13.4**
Sekuriti Kerajaan	**10.0**	**15.1**	**5.1**	**51.0**
Terbitan Pelaburan Kerajaan	7.0	9.1	2.1	30.0
Bil Perbendaharaan Islam	0.0	1.0	1.0	–
Nota Boleh Niaga Bank Negara	3.0	5.0	2.0	66.7
Sekuriti Hutang Swasta	**76.2**	**82.7**	**6.5**	**8.5**
Bon Khazanah	10.0	9.0	-1.0	-10.0
Bon korporat	52.5	57.0	4.5	8.5
Kertas komersil	6.2	3.6	-2.6	-41.7
Nota jangka pertengahan	5.4	10.0	4.5	83.6
Bon Cagamas	1.1	2.5	1.5	135.6
Sekuriti bersandarkan aset	1.0	0.6	-0.4	-39.4

a Awalan

terkumpul dalam pasaran atau kenaikan sebanyak 8.5% dari tahun 2003. Persekitaran kadar faedah yang terus rendah serta lebihan mudah tunai mempengaruhi syarikat-syarikat untuk memasuki pasaran bagi memperoleh dana menerusi penerbitan sekuriti hutang swasta jangka panjang.

Satu perkembangan penting dalam pasaran bon Islam domestik ialah penerbitan sekuriti hutang Islam dalam ringgit oleh institusi kewangan pelbagai hala berdasarkan konsep *bai' bithaman ajil* (BBA). Penerbitan tersebut adalah berikutan liberalisasi peraturan pentadbiran pertukaran asing bagi memudahkan bank pembangunan pelbagai hala, institusi kewangan pelbagai hala dan syarikat multinasional untuk menerbitkan bon dalam ringgit dalam pasaran modal Malaysia.

Dalam segmen sekuriti gadai janji, Cagamas Berhad (Cagamas) menerbitkan sekuriti gadai janji Islam yang baru berdasarkan konsep BBA sebagai alternatif kepada bon *mudharabah* Cagamas. Dalam konsep ini, Cagamas dan peserta pasaran menjalankan urus niaga perjanjian jual dan beli balik bagi tujuan menggembleng dana daripada pasaran modal. Cagamas menggunakan dana yang diraih daripada penerbitan sekuriti tersebut untuk membeli pembiayaan perumahan dan kemudahan sewa dan beli daripada institusi perbankan Islam. Pada tahun 2004, Cagamas menerbitkan sekuriti BBA Cagamas berjumlah RM1.6 bilion dengan tempoh matang dari dua hingga lima tahun. Pertambahan bekalan sekuriti Cagamas dalam pasaran telah menggalakkan aktiviti dagangan yang aktif dalam pasaran sekunder yang mencatat pertumbuhan 84% atau RM2.1 bilion dari segi nilai pusing ganti.